

Β.Βεσκούκης

Περί ευθύνης

Όταν ο κόσμος δίπλα μας καίγεται, εμείς δεν μπορούμε να περιγράψουμε την τεχνολογία.

Το κείμενο γράφηκε την εποχή της επέμβασης στη Γιουγκοσλαβία.

Οχι, αγαπητοί αναγνώστες, αυτό το μήνα δεν θα ασχοληθούμε με κάτι που αφορά την λεγόμενη επιχειρηματική πληροφορική. Δεν θα επιχειρήσουμε να αναλύσουμε, να αποτιμήσουμε ή να προβλέψουμε τις εξελίξεις στον τάδε τομέα, οι οποίες αναμένεται ή δεν αναμένεται να επηρεάσουν τον τρόπο που λαμβάνουν χώρα τα περί την πληροφορική πράγματα στην επιχείρηση. Θα σταθούμε αδιάφοροι απέναντι στον πόλεμο των λειτουργικών συστημάτων, των προτύπων, των ERPs, του ηλεκτρονικού εμπορίου και τόσων άλλων.

Ο λόγος είναι απλός: αισθανόμαστε υπερβολικά συνένοχοι για τον πόλεμο που βλέπουμε να γίνεται στη γειτονιά μας. Συνένοχοι όχι μόνο ως πολίτες, καθότι αυτό μπορεί να γίνεται αντιληπτό και ως κομματική τοποθέτηση και το έντυπο που κρατάτε ποτέ δεν ήταν "κομματικό", αλλά ως επιστήμονες πληροφορικής. Φανταστήκαμε άραγε ποτέ, όλοι εμείς που είτε προσπαθούμε να προάγουμε την επιστήμη της πληροφορικής φορώντας "λευκή μπλούζα και μεγάλα ματογυάλια", είτε προσπαθούμε να την εφαρμόσουμε στο πεδίο της επιχειρηματικότητας με γραβάτα από γνωστό οίκο και ύφος "στελέχους", σε τι άλλο μπορεί να χρησιμοποιηθεί το αντικείμενο που κατά περίπτωση ερευνούμε ή εφαρμόζουμε;

Φανταστήκαμε ότι η τεχνολογία που κατασκευάζει τον τόσο εξυμνούμενο Pentium X, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ελέγξει πυραύλους, στρατιωτικά ραντάρ, αεροπλάνα, κλπ όπλα καταστροφής; Φανταστήκαμε ότι η ίδια κατά βάση τεχνολογία που μας επιτρέπει να ελέγξουμε τον υπολογιστή με τη φωνή, ή να αποφύγουμε την πληκτρολόγηση κειμένου χρησιμοποιώντας OCR, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή ευφυών όπλων (αλήθεια, τι σχέση έχει η ευφυία με τα όπλα;) δηλαδή όπλων που αναγνωρίζουν μόνα τους το στόχο και τον καταστρέφουν, ή ακόμα και για την κατάργηση της ανάγκης η (όποια) σκανδάλη να πατηθεί από ανθρώπινο χέρι;

Σκεφτήκαμε, ότι οι τόσο απαραίτητες για την επιχειρηματική δραστηριότητα τηλεπικοινωνίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την δορυφορική ανίχνευση και της παραμικρής κίνησης και του παραμικρού υποψήφιου "στόχου"; Οτι αυτά που εμφανίζονται στα ραντάρ των αδυνάτων μπορεί, με τη βοήθεια της τεχνολογίας, να απέχουν πολύ από την πραγματικότητα; Σκεφτήκαμε τελικά ότι όλα αυτά τα "τεχνολογικά θαύματα" που εξυμνούμε και αναλύουμε, των οποίων την βελτίωση χρηματοδοτούμε με λυσσαλέο πάθος, μπορεί και να χρησιμοποιηθούν για εντελώς διαφορετικούς λόγους από αυτούς για τους οποίους εμείς οι αφελείς νομίζουμε ότι προορίζονται;

Ή μήπως μείναμε στην μακαριότητα του στελέχους που το απασχολεί το business plan, το marketing και η επαγγελματική ανέλιξη; Που αρκείται στην "πληροφόρηση" της τεκμηρίωσης του "καλού" και του "κακού" πολέμου; Που καταναλώνει απλά την εικονική πραγματικότητα που του σερβίρεται (τι σύμπτωση!) από τους ίδιους που εμπορεύονται και τις (καλές και απαραίτητες) τεχνολογίες και τα (καλά και έξυπνα) όπλα; Νιώσαμε έστω και για μια στιγμή συνένοχοι όχι μόνο γιατί συνυπογράψαμε ως "σύμμαχοι", αλλά γιατί με τον τρόπο μας

υπηρετούμε και προωθούμε την έρευνα και την ανάπτυξη των όπλων που σήμερα σφάζουν τους γείτονες μας;

Ή μήπως όλα αυτά δεν έχουν σχέση με τη "δική μας" πληροφορική, με το δικό μας "marketing plan", με τη "δική μας" χρηματοδότηση από την κοινότητα, με την "δική μας" πρόσβαση στα κέντρα των αποφάσεων, με τη "δική μας" δημοσιογραφία; Ή μήπως εμείς πρέπει να συνεχίσουμε να έχουμε στραμμένη την προσοχή μας στον αναμενόμενο αργά ή γρήγορα Pentium V, στο δίκτυο του 1 Terabit, στο νέο προϊόν της κοσμοκράτειρας-soft, τα οποία εκτός από το γραφείο μας θα χρησιμοποιηθούν και σε νέα, "καλύτερα" όπλα;

Σε τελική ανάλυση, "ας κάθονταν ήσυχοι οι Σέρβοι να μην είχαμε τρεχάματα", σε τελική ανάλυση, "είναι η ύπαρξη τέτοιων κακών σαν τους Σέρβους που καθιστά αναγκαία αυτή τη χρήση της τεχνολογίας η οποία δεν φταιει σε τίποτε". Αν επιχειρήματα σαν και το τελευταίο μας βρίσκουν σύμφωνους, τότε είμαστε μακριά νυχτωμένοι. Δεν είμαστε παρά "αμερικανάκια" μεγαλωμένα στη Στουρνάρη, που ακόμα και αν ποτέ δεν καταναλώσαμε την μαριχουάνα που κατά χιλιάδες τόνους οι ίδιοι καταναλώνουν στα σχολεία, πήραμε καλή δόση από τεχνολατρεία ώστε να μην έχουμε μυαλό να δούμε τι πραγματικά συμβαίνει.

Δεν είναι σοφή η διαπίστωση ότι είναι η χρήση της τεχνολογίας και όχι η ίδια η τεχνολογία που φέρει τα καλά ή κακά αποτελέσματα. Βέβαια, οι χειρουργοί δεν ευθύνονται για τη χρήση του νυστεριού ως φονικό όπλο. Αυτό όμως δεν τους αφαιρεί το λόγο, πολύ περισσότερο την ευθύνη να κρίνουν όταν τα εργαλεία της επιστήμης τους χρησιμοποιούνται για εκ διαμέτρου αντίθετους σκοπούς. Μια ευθύνη που είναι ίσως σε εμβρυακή κατάσταση στους επιστήμονες της πληροφορικής και παντελώς άγνωστη στους επαγγελματίες του χώρου, στους με ύφος ομιλάρχοντες - πετυχημένους των χρηματιστηρίων και στα "στελέχη" αυτών. Μια ευθύνη που κάποτε θα πρέπει να αναπτύξουμε, διότι ίσως ο "μεγάλος αδερφός" να άργησε μόλις 20 χρόνια.

Δημοσιεύτηκε στο OPEN Newsletter

τον Απρίλιο του 1999